

**УДК 339.561**

*Флейчук М. І.,*

*fleychukm@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0417-9066,*

*Researcher ID: D-2438-2019,*

*д.е.н., проф., професор кафедри маркетингу Львівського торговельно-економічного університету, м. Львів*

*Линда І. С.,*

*ukrivan81@gmail.com, ORCID ID: 0009-0001-6325-7669,*

*Researcher ID: F-2025-2019,*

*к.е.н., доц., заступник директора ТзОВ "Консалтингова компанія "Віадук", м. Львів*

## **ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АРХІТЕКТОНІКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ТРАНСФОРМАЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЦІ**

**Анотація.** У статті обґрунтовано теоретико-методичні засади формування системи архітекtonіки фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва в умовах трансформаційної економіки. Актуальність дослідження зумовлена різким зростанням нестабільності бізнес-середовища, появою багатовимірних загроз – від геополітичних і фінансових до інформаційно-цифрових, а також високою потребою підприємств у структурно збалансованих механізмах захисту активів, стійкості та конкурентоспроможності. Запропоновано авторську модель архітекtonіки системи фінансово-економічної безпеки, що включає стратегічно-цільовий, інституційно-регуляторний, функціонально-процесний, ресурсно-інфраструктурний, комунікаційно-адаптивний та оціночно-аналітичний блоки, взаємодія яких забезпечує її інтегральність і здатність до проактивного реагування на ризики. Показано, що ключовою особливістю побудови такої архітекtonіки є перехід від фрагментарного реагування на загрози до системного управління ризиками, яке базується на прогнозуванні, моделюванні сценаріїв, адаптивності до ринкових змін та застосуванні цифрових технологій безпеки. Доведено, що розроблена модель може використовуватися як методичний інструментарій для стратегічного планування, комплаєнсу, аудиту, антикризового управління й управління інвестиційними та репутаційними ризиками. Практичне застосування запропонованих підходів сприятиме зміцненню фінансової стійкості підприємств, підвищенню рівня довіри інвесторів, забезпеченню довгострокової конкурентоспроможності та формуванню умов для відновлення та модернізації економіки у посткризовий період. Результати дослідження створюють основу для подальших розробок комплексних методів кількісної оцінки безпеки та вітчизняних стандартів архітекtonіки економічної безпеки бізнесу.

**Ключові слова:** безпека бізнесу, фінансово-економічна безпека, підприємництво, підприємницька діяльність, сектор підприємництва, архітекtonіка побудови, трансформації, виклики, загрози.

*Fleychuk M. I.,*

*fleychukm@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0417-9066,*

*Researcher ID: D-2438-2019,*

*Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Marketing of the Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

*Lynda I. S.,*

*ukrivan81@gmail.com, ORCID ID: 0009-0001-6325-7669,*

*Researcher ID: F-2025-2019,*

*Ph.D, Associate Professor, Deputy Director of LLC "Consulting Company "Viaduc", Lviv*

## FORMATION OF A SYSTEM OF ARCHITECTURE OF FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF BUSINESS ENTITIES IN A TRANSFORMATIONAL ECONOMY

**Abstract.** The article substantiates the theoretical and methodological foundations for forming the system of architectonics of financial and economic security of business entities in a transformational economy. The relevance of this research is driven by the unprecedented instability of the contemporary business environment and the emergence of multidimensional threats – ranging from geopolitical and financial shocks to digital, cyber and reputational risks – which significantly weaken the economic resilience and competitive positions of enterprises. The study introduces an author's conceptual model of the architectonics of financial and economic security, which consists of strategic and target-setting, institutional and regulatory, functional and process, resource and infrastructure, communication and adaptive, as well as assessment and analytical blocks. The interconnection and complementarity of these components ensure the structural integrity of the system and its capability for proactive, preventive risk management rather than reactive crisis response. The article demonstrates that the key distinction of the proposed architectonics lies in the transition from fragmented protective measures to a comprehensive security management paradigm based on scenario forecasting, adaptive planning and the integration of digital monitoring and protection technologies. The developed model may serve as a methodological framework for strategic decision-making, compliance management, security auditing, crisis response programming, and the management of investment, financial, operational and reputational risks. Practical implementation of these approaches strengthens financial sustainability, improves investor confidence, enhances long-term competitiveness, and creates a secure environment for business development during post-crisis reconstruction and economic modernization. The research results establish a conceptual basis for further development of quantitative methods and national standards for designing security architectonics, contributing to the formation of an innovative ecosystem of economic security for entrepreneurship.

**Key words:** business security, financial and economic security, entrepreneurship, entrepreneurial activity, entrepreneurship sector, architectonics of building a system, transformations, challenges, threats.

**JEL Classification:** K22, D20, D40

**DOI:** <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-84-09>

**Постановка проблеми.** Гостра необхідність дослідження проблеми формування системи архітекtonіки фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва в трансформаційній економіці зумовлена кардинальною зміною характеру зовнішніх загроз. Традиційні економічні ризики доповнюються системними шоками глобального масштабу, геополітичними конфліктами, війсьними діями, розривом логістичних ланцюгів, нестабільністю фінансових ринків, енергетичними кризами. В таких умовах інструментарій, що спрацював в умовах відносної економічної стабільності, втрачає ефективність, а суб'єкти підприємництва потребують гнучких, адаптивних, структурно збалансованих систем захисту фінансових інтересів.

Додатковим чинником зростання актуальності є трансформація моделі української економіки під впливом цифровізації, релокації бізнесу, зміни профілів зайнятості та джерел капіталізації. Значна частина підприємств перебудовує бізнес-процеси, переходить на нові форми організації виробництва, взаємодії з ринком і фінансовими інституціями, що породжує нетипові ризики – кібершахрайство, втрати інформаційного активу, репутаційні атаки, нестандартні податкові ризики. Формування архітекtonіки фінансово-економічної безпеки покликане забезпечити комплексне реагування на такі виклики на концептуальному рівні.

Водночас зростає роль фінансової стійкості як фундаменту економічного виживання суб'єктів

підприємництва в умовах кризи, обмеженого доступу до капітальних ресурсів та високої вартості фінансування. Відсутність чітко спроектованої системи безпеки призводить до втрати ліквідності, зниження конкурентоспроможності, надмірної залежності від зовнішніх кредиторів і донорських програм. У цьому контексті архітекtonіка безпеки має розглядатися не як набір інструментів реагування, а як раціонально сформована структурно-функціональна модель, здатна попереджувати ризики та забезпечувати довгострокову стійкість.

Окрім того, сучасний етап трансформації української економіки (від воєнного до відновлювального розвитку) зумовлює потребу стратегічного переосмислення ролі підприємництва у відбудові держави та модернізації її фінансового середовища. Архітекtonіка фінансово-економічної безпеки має стати основою для формування нової парадигми підприємницької політики, орієнтованої на захист інвестицій, інноваційний розвиток та посилення економічного суверенітету. Відповідно, комплексне дослідження цієї проблеми набуває не лише академічної, але й безпосередньо прикладної державотворчої значущості.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питання, присвячені проблематиці та можливостям удосконалення механізмів управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів підприємництва в контексті прискореної цифрової трансформації національної соціально-економічної системи,

знайшли своє відображення у працях Кривдика М., Рудніченка Є. [1, с. 542-548], Кримчака Л., Кримчака О., П'ятнички В. [2, с. 212-216], Кузнецової К. О. [3, с. 77], Куркіна М. В., Понікарова В. Д., Назаренка Д. В. [4, с. 15], Локотецької О. В. [5, с. 197-202], Любохинець Л. С. [6, с. 81], Ляшенко О. М. [7, с. 55; 8, с. 45; 11] та ін.

Однак, незважаючи на наявні теоретичні та практичні напрацювання у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки, недостатньо розкритими залишаються завдання формування її архітекτονіки в специфічних умовах трансформаційної економіки, що супроводжується перегрупуванням інституційних засад, виникненням нових ризиків нелінійного характеру та поступовим зникненням чіткої градації між внутрішніми й зовнішніми загрозами.

Актуальним є уточнення структурно-функціональних параметрів системи фінансово-економічної безпеки з огляду на багатовекторність і мінливість трансформаційних чинників, розроблення методології формування гнучких, саморегульованих контурів управління та інтегрування інструментів превентивного моніторингу, раннього реагування й антикризового впливу в єдину систему архітектуру.

Подальшого наукового осмислення потребує розроблення принципів архітекτονіки фінансово-економічної безпеки, зорієнтованих на нерівномірність інституційного розвитку, цифровізацію фінансових процесів, зростання геоекономічних загроз та необхідність формування резиліентності як ключової властивості безпечного функціонування суб'єктів підприємництва.

**Постановка завдання.** Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних положень формування системи архітекτονіки фінансово-економічної безпеки підприємництва в трансформаційній економіці.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** В умовах воєнних дій та масштабних соціально-економічних потрясінь вітчизняні суб'єкти підприємництва опинилися перед необхідністю не лише підтримувати стабільність операційної діяльності, а й забезпечувати належний рівень фінансово-економічної безпеки як фундаменту продовження своєї присутності на ринку. Війна суттєво змінила конфігурацію ризиків і загроз, трансформувала форми їх прояву та ступінь впливу, актуалізувавши

питання захисту активів, забезпечення платоспроможності, мінімізації втрат, доступу до фінансових ресурсів і стійкості бізнес-моделей до шоків. У таких умовах фінансово-економічна безпека перестає бути другорядною функцією менеджменту, набуваючи стратегічного значення як ключова умова виживання економічних агентів.

Однак гарантована стійкість бізнесу до загроз воєнного часу не може бути досягнута виключно за рахунок ситуативних заходів або реагування за фактом настання ризикових подій. Вона потребує системного бачення, передбачуваності, аналітичної обґрунтованості управлінських рішень та здатності бізнесу до адаптації в умовах високої турбулентності. Саме тому виникає необхідність у формуванні інтегрованої, структурованої та науково вивіреної системи механізмів, інструментів, процедур, спрямованих на запобігання загрозам, їх своєчасну ідентифікацію, нейтралізацію й компенсацію наслідків.

Такий комплексний підхід може бути реалізований через створення відповідного організаційно-економічного базису, умовно визначеного як архітектоніка системи забезпечення фінансово-економічної безпеки бізнесу. Архітектоніка передбачає логічне структурування елементів безпеки, визначення їх функцій, взаємодій і ролей, побудову адаптивних контурів управління, інтеграцію профілактичних, діагностичних та антикризових механізмів у єдину платформу. Її комплексна побудова дозволяє трансформувати управління безпекою з реактивного в проактивний формат, підвищуючи резиліентність підприємництва, забезпечуючи здатність протистояти невизначеності та зберігати стійкість в екстремальних умовах сучасної війни.

Авторське бачення відповідної системи подано на рис. 1. Склад елементів системи архітекτονіки фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва в умовах трансформаційної економіки базується на інтеграції шести взаємопов'язаних блоків, провідну роль серед яких відіграють стратегічно-цільовий та інституційно-регуляторний. Стратегічно-цільовий блок формує загальні напрями, пріоритети, мету та показники ефективності безпекової політики підприємства, визначаючи рамку його поведінки в ризиковому економічному середовищі.



**Рис. 1. Концепційні положення архітектури фінансово-економічної безпеки підприємництва в умовах цифрової трансформації національної економіки України**  
Джерело: авторська розробка

Інституційно-регуляторний блок забезпечує юридичне, нормативне та процедурне підґрунтя системи, що охоплює стандарти комплаєнсу, фінансового контролю, аудиту та взаємодії з регуляторами, інвесторами і стейкхолдерами.

Функціонально-процесний блок дозволяє впорядкувати операційні механізми виявлення, оцінювання і мінімізації ризиків, у тому числі кібернетичних, фінансових, логістичних і репутаційних, що є особливо важливо в умовах воєнної та поствоєнної невизначеності. Ресурсно-інфраструктурний блок забезпечує наявність фінансових резервів, страхових інструментів, цифрової інфраструктури, інформаційних систем безпеки та кадрових компетенцій. Комунікаційно-адаптивний блок спрямований на репутаційний захист, кризові комунікації, інтеграцію в партнерські мережі, адаптацію до змін державної політики, міжнародних стандартів та потреб ринку.

Такий системно-архітектурний підхід дає можливість бізнесу не лише реагувати на загрози, а й запобігати їх виникненню, забезпечуючи комплексність захисту та стійкість до багатовекторних ризиків. Наявність узгоджених стратегічних, регуляторних, процесних, ресурсних і комунікаційних механізмів підвищує фінансову гнучкість підприємства, зміцнює довіру партнерів та інвесторів, сприяє зростанню конкурентоспроможності та здатності до відновлення. У сучасних умовах невизначеності та трансформації економіки така архітектура стає фундаментальною передумовою безпечного й успішного розвитку підприємництва.

Стратегічно-цільовий блок є визначальною складовою архітектури системи фінансово-економічної безпеки підприємництва, оскільки він задає смисловий вектор, логіку функціонування та параметри стратегічних рішень у сфері захисту економічних інтересів бізнесу. Передусім цей блок охоплює формування місії та ціннісних орієнтирів безпеки, що мають бути узгоджені із загальною місією компанії, її бізнес-моделлю та довгостроковою конкурентною позицією. У сучасних умовах трансформаційної економіки місія безпеки виходить за межі суто фінансового контролю та включає сталий розвиток, інноваційність, прозорість, соціальну відповідальність та цифрову довіру. Саме ціннісні орієнтири визначають готовність підприємства до етичних стандартів ведення бізнесу, протидії корупційним ризикам, спроможності будувати партнерські відносини на основі чесності й відповідальності.

Ключовим елементом стратегічно-цільового блоку є визначення стратегічних напрямів і пріоритетів забезпечення фінансово-економічної безпеки. Це включає формування пріоритетів у сфері захисту капіталу, управління ліквідністю, забезпечення цифрової стійкості, запобігання шахрайству, диверсифікації джерел доходів, інвестиційного ризик-менеджменту та захисту репутаційного капіталу. Визначення таких пріоритетів повинно базуватися на аналізі зовнішнього середовища, врахуванні циклічності кризових явищ, геополітичних шоків, коливань на фінансових ринках та тенденцій

цифрової трансформації. У трансформаційній економіці, що характеризується нестабільністю, релокацією виробничих сил і зміною ринкових ланцюгів, стратегічні пріоритети мають бути гнучкими, здатними до швидкого перегляду та адаптації.

Важливою складовою є система цільових індикаторів та КРІ безпеки, яка перетворює загальні стратегічні настанови на вимірювані результати. До таких показників можуть входити рівень ліквідності, частка проблемної дебіторської заборгованості, показники кредитного навантаження, індекс довіри інвесторів, рентабельність капіталу з урахуванням ризиків, якість комплаєнсу, частота інцидентів безпеки, витрати на управління ризиками відносно запобіглих збитків тощо. КРІ дають можливість оцінювати ефективність системи, забезпечують прозорість управління та створюють основу для мотивації персоналу на досягнення цілей безпеки.

Завершальним елементом стратегічно-цільового блоку виступає політика ризик-менеджменту та антикризового реагування, яка визначає філософію та правила управління невизначеністю. У цьому контексті важливо не лише розробити процедури реагування на кризи, але й створити механізми їх раннього виявлення, прогнозування та попередження. Політика ризик-менеджменту має бути інтегрована у всі рівні управління підприємством, включаючи стратегічне планування, бюджетування, кадрову політику та партнерські відносини. Системний підхід до антикризового управління дозволяє підприємству не лише мінімізувати втрати, але й використовувати кризові зміни як можливості для реструктуризації, модернізації та виходу на нові ринки. У підсумку стратегічно-цільовий блок створює фундамент для побудови всієї системи безпеки, сприяючи формуванню довгострокової стійкості, адаптивності та конкурентоспроможності бізнесу.

Інституційно-регуляторний блок системи фінансово-економічної безпеки бізнесу виступає фундаментом організаційно-правового забезпечення захисту економічних інтересів підприємства й визначає правила функціонування всієї системи безпеки. Він охоплює комплекс нормативно-правових інструментів та внутрішніх регламентів управління, що встановлюють порядок прийняття рішень, відповідальність посадових осіб, стандарти документування, контролю та звітності. Завдяки цьому створюється передбачуване та контролюване середовище управління, що знижує рівень правових, фінансових і репутаційних ризиків, запобігає шахрайству, конфлікту інтересів і недобросовісним практикам. Важливу роль відіграють процедури контролю, аудиту й комплаєнсу, які дозволяють здійснювати незалежну оцінку відповідності діяльності підприємства законодавству, контрактним зобов'язанням та внутрішнім політикам, забезпечуючи дисципліну та прозорість використання ресурсів.

Суттєвим елементом цього блоку є моделі взаємодії підприємства з державними органами, інвесторами, кредиторами, страховими компаніями та іншими стейкхолдерами, адже саме ця взаємодія

визначає доступ до ринків, капіталу, державної підтримки та інституційних гарантій безпеки. Наявність регламентованих механізмів комунікації та обміну інформацією дозволяє уникати суперечок, підвищувати рівень довіри та посилювати інвестиційну привабливість бізнесу. Не менш значущою складовою блоку є корпоративна етика та принципи відповідального управління – чесність, прозорість, захист прав працівників, дотримання соціальних та екологічних стандартів. У сучасній трансформаційній економіці вони стають не лише етичним імперативом, а й інструментом підвищення конкурентоздатності, оскільки впливають на оцінку ризиків партнерами та інвесторами.

Відповідно, інституційно-регуляторний блок забезпечує для бізнесу правову визначеність, репутаційну стійкість і можливість передбачуваної взаємодії з економічним середовищем. Він формує умови, за яких система фінансово-економічної безпеки функціонує не епізодично, а як невід’ємний елемент управлінської архітектури підприємства, що дозволяє ефективно реагувати на ризики, мінімізувати втрати й підтримувати стратегічну стабільність навіть у періоди глибокої трансформації.

Функціонально-процесний блок системи фінансово-економічної безпеки підприємництва в Україні забезпечує практичну реалізацію стратегічних і регуляторних засад безпеки через операційні процеси, щоденні управлінські процедури та механізми реагування на ризики. Його ключовим елементом є моніторинг та діагностика фінансових і економічних ризиків, що передбачає постійне відстеження зовнішнього середовища, оцінку ринкової динаміки, аналіз контрагентів, перевірку ланцюгів постачання та прогнозування можливих загроз. В українських умовах, де бізнес функціонує в умовах воєнних викликів, нестабільного валютного ринку, логістичних порушень та регуляторних змін, така діагностика є критично важливою для збереження платоспроможності та адаптивності.

Другим важливим елементом є управління ліквідністю, капіталом, витратами та інвестиціями. Здатність підприємства підтримувати оптимальний рівень ліквідності, розподіляти капітал між операційними й інвестиційними потребами, контролювати витрати та визначати пріоритети фінансування прямо впливає на його стійкість у періоди економічної турбулентності. У контексті України це означає диверсифікацію фінансових джерел, використання резервних фондів, залучення грантових, пільгових і партнерських ресурсів, а також гнучке коригування інвестиційних програм відповідно до ризикового середовища.

Функціонально-процесний блок також охоплює організацію внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту та аналітичної підтримки управлінських рішень – створення систем звітності, ризик-панелей, цифрових інструментів контролю руху коштів, виявлення аномалій у транзакціях і поведінкових моделях контрагентів. Особливої ваги набувають механізми протидії шахрайству, корупційним практикам, кіберзагрозам, втратам активів і

репутаційним ризикам. В умовах активної цифровізації економіки й кіберконфліктів як елементу гібридної агресії українські підприємства мають впроваджувати багаторівневі системи кіберзахисту, шифрування даних, ідентифікації користувачів, контролю доступу та реагування на інциденти. Таким чином, функціонально-процесний блок забезпечує безперервність роботи системи безпеки, її оперативність, здатність швидко виявляти загрози та мінімізувати їх наслідки, що є ключовою умовою стійкого та відповідального підприємництва в Україні.

Ресурсно-інфраструктурний блок системи фінансово-економічної безпеки бізнесу виконує базове та стратегічне призначення – він забезпечує наявність необхідних матеріальних, фінансових, технологічних і кадрових умов для стабільного функціонування підприємства та ефективного протистояння внутрішнім і зовнішнім загрозам. Фінансові ресурси, резерви та страхові інструменти формують “подушку безпеки”, яка дозволяє бізнесу витримувати непередбачувані коливання ринку, затримки платежів, погіршення кон’юнктури чи форс-мажорні обставини. Сформована інвестиційна та страхова інфраструктура відіграє ключову роль у підтриманні платоспроможності та довіри контрагентів, що особливо важливо в умовах підвищеної економічної нестабільності та дефіциту капіталу.

Цифрова інфраструктура, сучасні інформаційні технології та системи захисту даних набувають критичної важливості в умовах цифровізації та зміни моделей ведення бізнесу. Застарілі ІТ-системи перетворюються на джерело загроз, тоді як автоматизація, аналітика та кіберзахист – на фактори конкурентної переваги та стійкості. Організації, що інвестують у кібербезпеку, хмарні сервіси, аналітичні платформи та інтелектуальні системи моніторингу, здатні своєчасно реагувати на ризики й мінімізувати їхній вплив.

Важливою складовою блоку є кадровий потенціал та компетенції персоналу в галузі безпеки. Жодна технологія чи регламент не є ефективними без кваліфікованих фахівців, здатних їх застосувати, удосконалювати та адаптувати до мінливих умов. Розвиток корпоративної культури безпеки, навчання, професійні стандарти та мотиваційні механізми формують середовище, в якому працівники усвідомлюють ризики та діють на випередження.

Значимість ресурсно-інфраструктурного блоку проявляється також у створенні партнерських екосистем – кластерних, інноваційних, логістичних, консалтингових, які відчиняють для бізнесу доступ до сучасних технологій, фінансування, експертизи та нових ринків. Такі мережі підсилюють адаптивність і прискорюють відновлення після криз, зокрема у воєнний і повоєнний період.

Відтак ресурсно-інфраструктурний блок не лише підтримує функціонування системи фінансово-економічної безпеки, а й визначає її довгострокову життєздатність, здатність до трансформації та готовність протистояти загрозам у складному економічному та геополітичному середовищі України.

Це фундамент, на якому формується конкурентоспроможний, інноваційний та стійкий бізнес.

Невід'ємним елементом архітекtonіки системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємництва є комунікаційно-адаптивний блок, що визначає спроможність бізнесу ефективно реагувати на динаміку зовнішнього середовища, підтримувати довіру партнерів та зберігати стійкість в умовах невизначеності. Його зміст зосереджений навколо управління взаєминами з ключовими стейкхолдерами – державними інституціями, клієнтами, громадами, працівниками, інвесторами, медіа та міжнародними організаціями, – що формує середовище підтримки, прогнозованості та репутаційного капіталу підприємства.

Важливою складовою цього блоку є система корпоративних комунікацій, яка охоплює відкритість, прозорість, іміджеве позиціонування, антикризові медіаполітики та превентивні інформаційні стратегії. У сучасних умовах швидких інформаційних потоків і репутаційних загроз в онлайн-середовищі комунікаційні інструменти стають засобом не лише реагування, а й стримування криз, збереження лояльності клієнтів та інвесторів.

Комунікаційно-адаптивний блок забезпечує готовність бізнесу до трансформацій – цифрових, регуляторних, ринкових, пов'язаних із зміною споживчої поведінки чи інтеграційних процесів. Механізми стратегічного аналізу, форсайт-підходи, сценарне планування та зворотний зв'язок зі стейкхолдерами дають можливість визначати тренди і коригувати бізнес-модель до того, як ризики реалізуються.

Не менш значущим є вектор міжнародної інтеграції: імплементація стандартів ESG, compliance, екологічної та соціальної відповідальності, дотримання вимог міжнародної торгівлі та безпеки, включення до транснаціональних мереж постачань і партнерських екосистем. Це підвищує інвестиційну привабливість, відкриває доступ до нових ринків і підсилює захисні механізми підприємства.

Отже, комунікаційно-адаптивний блок є стратегічним містком між бізнесом та зовнішнім середовищем, забезпечуючи йому репутаційний захист, соціальну легітимність, прозорість та передбачуваність розвитку, а також здатність до безперервного оновлення та адаптації, – що є критичною умовою фінансово-економічної безпеки підприємництва в Україні.

**Висновки.** Узагальнюючи результати проведеного дослідження, встановлено, що формування системи архітекtonіки фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва в умовах трансформаційної економіки є критичним компонентом забезпечення їхньої стійкості, конкурентоспроможності та здатності до довгострокового розвитку. Реалії воєнних, посткризових і глобально-ринкових трансформацій актуалізують потребу перегляду традиційних підходів до безпеки бізнесу, що мають обмежену дієздатність у нестабільному та високоризиковому середовищі. Нові форми загроз – від кіберризиків до логістичних шоків і фінансової

дестабілізації – вимагають інтеграційного та архітектурно вибудованого підходу до проектування безпеки як системи.

Доведено, що система архітекtonіки фінансово-економічної безпеки підприємництва має включати стратегічно-цільовий, інституційно-регуляторний, функціонально-процесний, ресурсно-інфраструктурний, комунікаційно-адаптивний та оціночно-аналітичний блоки, що забезпечують взаємодоповнюваність, зв'язність і багаторівневість механізмів реагування на загрози. Важливою особливістю такої архітекtonіки є її проактивність, тобто здатність не лише нейтралізувати наслідки ризиків, а й випереджувати їхню появу шляхом прогнозування, попередження та адаптації. Це визначає перехід від фрагментарних рішень до структурно інтегрованих моделей управління.

Розроблена теоретико-методична модель формування архітекtonіки дозволяє підприємствам здійснити переналаштування управлінської парадигми від тактики реагування до стратегії випереджального розвитку й підвищення економічного суверенітету бізнес-середовища. Її практична цінність полягає у можливості використання як методичного базису для аудиту безпеки, стратегічного планування, комплаєнсу, кризового менеджменту та проектування систем цифрового захисту й фінансового контролю. Це підсилює інтеграцію бізнесу у глобальні економічні процеси та сприяє зростанню довіри з боку інвесторів, партнерів і суспільства. Підвищення стійкості бізнесу у трансформаційній економіці має розглядатися як ключовий чинник післявоєнного відновлення, структурної модернізації та зміцнення економічної незалежності держави, що визначає високу наукову і практичну значущість представлених висновків.

Перспективи подальших досліджень у цій сфері стосуються обґрунтування системи та джерел формування фінансово-інвестиційного забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва в критично складних умовах війни.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Кривдик М., Рудніченко Є. Формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства з урахуванням процесів управління ресурсами в умовах кризи. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2024. № 3. С. 542-548.
2. Кримчак Л., Кримчак О., П'ятничка В. Формування інструментарію управління ресурсним забезпеченням діяльності промислових підприємств з позиції їх економічної безпеки. *Development service industry management*. 2025. № 1. С. 212-216.
3. Кузнєцова К. О. Ресурсне забезпечення потенціалу конкурентоспроможності енергогенеруючих підприємств : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Київ : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 2016. 241 с.

4. Куркін М. В., Понікаров В. Д., Назаренко Д. В. Контроль та захист економічної безпеки діяльності підприємств : навч. посіб. Харків : ФОП Павленко О. Д.; ВД «ІНЖЕК», 2010. 388 с.

5. Локотецька О. В. Використання системного підходу при дослідженні економічної безпеки підприємства. *Технічний прогрес та ефективність виробництва*. 2011. № 8. С. 197-202.

6. Любохинець Л. С. Методологія гнучкого управління у забезпеченні економічної безпеки промислових підприємств : оцінювання та моделювання : монографія. Хмельницький : ХНУ, 2022. 288 с.

7. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства : монографія. Київ : НІСД, 2015. 348 с.

8. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства : монографія. Луганськ : ЧНУ ім. В. Даля, 2011. 400 с.

9. Vasylytsiv T., Lupak R., Kunytska-Iliash M., Levytska O., Mulska O. Instruments of regional policy for human resources conservation by means of regulation of external youth migration of rural territories of the Carpathian region. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2020, 6(3), 149-170.

10. Mulska O., Vasylytsiv T., Biletska I., Baran R. Modeling the impact of social and ecological determinants on the quality of life (on the example of the oblasts of the Carpathian region of Ukraine). *Proceedings on Engineering Sciences*. 2022, 4(4), 513-526.

11. Vasylytsiv T., Levytska O., Rudkovsky O. Consequences of the War for the Labour Market of the Carpathian Region of Ukraine: Priorities of Stabilisation Policy. *Studia Regionalne i Lokalne*. 2022, 4(90), 29-38.

## REFERENCES

1. Kryvdyk M. and Rudnichenko Ye. (2024), Formuvannia mekhanizmu zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva z urakhuvanniam protsesiv upravlinnia resursamy v umovakh kryzy, *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, № 3, s. 542-548.

2. Krymchak L., Krymchak O. and Piatnychka V. (2025), Formuvannia instrumentarii upravlinnia resursnym zabezpechenniam diialnosti promyslovykh pidpriemstv z pozytsii yikh ekonomichnoi bezpeky, *Development service industry management*, № 1, s. 212-216.

3. Kuznietsova, K. O. (2016), Resursne zabezpechennia potentsialu konkurentospromozhnosti enerhoheneruiuchykh pidpriemstv : dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.04, Natsionalnyi tekhnichnyi universytet Ukrainy «Kyivskyi politekhnichnyi instytut imeni Ihoria Sikorskoho», Kyiv, 241 s.

4. Kurkin, M. V., Ponikarov, V. D. and Nazarenko, D. V. (2010), Kontrol ta zakhyst ekonomichnoi bezpeky diialnosti pidpriemstv : navch. posib., FOP Pavlenko O. D.; VD «ІNZHEK», Kharkiv, 388 s.

5. Lokotetska, O. V. (2011), Vykorystannia systemnoho pidkhodu pry doslidzhenni ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva, *Tekhnichnyi prohres ta efektyvnist vyrobnytstva*, № 8, s. 197-202.

6. Liubokhynets, L. S. (2022), Metodolohiia hnuchkoho upravlinnia u zabezpechenni ekonomichnoi bezpeky promyslovykh pidpriemstv : otsiniuvannia ta modeliuvannia : monohrafiia, KhNU, Khmelnytskyi, 288 s.

7. Liashenko, O. M. (2015), Kontseptualizatsiia upravlinnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva : monohrafiia, NISD, Kyiv, 348 s.

8. Liashenko, O. M. (2011), Kontseptualizatsiia upravlinnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva : monohrafiia, SNU im. V. Dalia, Luhansk, 400 s.

9. Vasylytsiv T., Lupak R., Kunytska-Iliash M., Levytska O. and Mulska O. (2020), Instruments of regional policy for human resources conservation by means of regulation of external youth migration of rural territories of the Carpathian region, *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 6(3), 149-170.

10. Mulska O., Vasylytsiv T., Biletska I. and Baran R. (2022), Modeling the impact of social and ecological determinants on the quality of life (on the example of the oblasts of the Carpathian region of Ukraine), *Proceedings on Engineering Sciences*, 4(4), 513-526.

11. Vasylytsiv T., Levytska O. and Rudkovsky O. (2022), Consequences of the War for the Labour Market of the Carpathian Region of Ukraine: Priorities of Stabilisation Policy, *Studia Regionalne i Lokalne*, 4(90), 29-38.

*Стаття надійшла: 26.10.2025*

*Стаття прийнята: 27.11.2025*

*Стаття опублікована: 30.12.2025*